

**GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN — GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN**

VLAAMSE GEMEENSCHAP — COMMUNAUTE FLAMANDE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

N. 96 — 1634

[C - 35900]

Besluit van de Vlaamse regering houdende wijziging van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 27 juni 1996 door de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering "houdende wijziging van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar", heeft op 2 juli 1996 het volgend advies gegeven :

Om overeenkomstig het bepaalde in artikel 84, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ingevoegd bij de wet van 15 oktober 1991, het spoedeisend karakter van de adviesaanvraag te staven, wordt aangevoerd wat volgt :

"Gelet op de hoogdringendheid, omwille van enerzijds de noodzaak en wenselijkheid om de regelgeving inzake werken en handelingen die geen werkelijke stedenbouwkundige impact hebben, zo snel mogelijk af te bouwen, en anderzijds om omwille van de decentralisatietendens zo spoedig mogelijk een grotere verantwoordelijkheid bij de gemeentebesturen te leggen, had ik graag dat het advies zou worden verstrekt binnen de bij artikel 84 van de gecoördineerde wetten voorgeschreven termijn."

*

* *

Gelet op het korte tijdsbestek dat hem is toegemeten, dient de Raad van State zich te beperken tot de volgende opmerkingen.

Strekking van het ontwerp

Het voor advies aan de Raad van State voorgelegde ontwerp strekt ertoe de in de artikelen 2 en 3 van het koninklijk besluit van 16 december 1971 opgenomen lijsten van werken en handelingen waarvoor ofwel geen bouwvergunning ofwel geen advies van de gemachtigde ambtenaar vereist wordt, te vervangen. Het ontwerp vindt daartoe zijn rechtsgrond in de artikelen 44, § 2, tweede lid, en 45, § 1, tweede lid, van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw.

Algemene opmerkingen

1.1. Een aantal bepalingen van het ontwerp is aan verduidelijking toe. Dat blijkt overigens uit de bij de adviesaanvraag gevoegde nota aan de Vlaamse regering, waarin sommige begrippen nader worden toegelicht en met voorbeelden verduidelijkt. Het verdient dan ook aanbeveling deze verduidelijkingen in aangepaste vorm te verwerken in een verslag aan de Vlaamse regering, dat samen met het onderhavige advies zal dienen te worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

1.2. In de mate echter dat de bedoelde verduidelijkingen er op neer zouden komen dat aan sommige van de in het ontwerp gehanteerde begrippen een specifieke betekenis of draagwijdte moet worden gegeven, zullen deze definities in een afzonderlijk artikel in de normatieve tekst van het ontwerp moeten worden opgenomen.

2. Binnen de hem toegemeten tijd, is het de Raad van State niet mogelijk geweest na te gaan of alle in het ontwerp vermelde werken en handelingen wel degelijk aan een vergunningsplicht zijn onderworpen, en derhalve of de ontworpen regeling al dan niet sluitend is. De bijzondere opmerkingen die hierna worden gemaakt moeten met dat voorbehoud worden gelezen.

Bijzondere opmerkingen

Artikel 1

1. Luidens de nota aan de Vlaamse regering moeten in het 2° en het 3° van dit artikel de woorden "wijziging van het gebruik of van de bestemming" niet begrepen worden in de zin van het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 1984 houdende het vergunningsplichtig maken van sommige gebruikswijzigingen, doch wel in hun "gewone spraakgebruikelijke betekenis". Het voornoemde besluit van 17 juli 1984 werd vastgesteld met toepassing van artikel 44, § 1, 7, van de voornoemde wet van 29 maart 1962, luidens welke bepaling het de Vlaamse regering is die een lijst vastlegt van de vergunningsplichtige gebruikswijzigingen rekening houdende met een aantal in deze wet opgesomde criteria. Daaruit volgt dat het de Vlaamse regering dan ook niet toekomt om geval per geval aan het begrip "gebruikswijziging" telkens een andere inhoud te geven.

Dezelfde opmerking geldt voor het bepaalde in het ontworpen artikel 3, 2°, 3° en 4°.

2. In het 8° dienen de woorden "voor bescherming vatbaar" te worden gepreciseerd, omdat zij aanleiding kunnen geven tot interpretatiemoeilijkheden en dus de rechtszekerheid in het gedrang brengen.

De kamer was samengesteld uit:
de heren :

J. De Brabandere, kamervoorzitter;
M. Van Damme en D. Albrecht, staatsraden;
Mevr. A. Beckers, griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de heer B. Seutin, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. M.-C. Ceule, eerste referendaris.

De griffier,
A. Beckers.

De voorzitter,
J. De Brabandere.

VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: toelichting bij het besluit van de Vlaamse regering houdende wijziging van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar

Verduidelijking van een aantal algemene termen die in het besluit gebruikt worden :

- "landelijke gebieden, aangegeven in de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen" : het betreft de agrarische gebieden, de bosgebieden, de groengebieden, waaronder kunnen onderscheiden worden de natuurgebieden en de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten, de parkgebieden en de bufferzones;

- "woongebied" : onder woongebied dienen de verschillende soorten woongebieden te worden begrepen, met andere woorden ook woongebied met landelijk karakter, woonuitbreidingsgebied, en dergelijke;

- "wijziging van het gebruik of van de bestemming" : De tekst van het besluit werd aangepast ingevolge de opmerking van de Raad van State. Het begrip "gebruik of bestemming" werd nader gedefinieerd. Een aantal voorbeelden van wijze van gebruik of van bestemmingen werden opgenomen : wonen, kantoren, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht. Hieruit volgt duidelijk dat het omvormen van de stallingen van een hoevegebouw tot woongedeelte, als een wijziging van het gebruik of van de bestemming dient te worden beschouwd.

Verduidelijking bij artikel 1 - Niet vergunningsplichtige werken :

1° Hier worden onder meer bedoeld : de plaatsing van een werfkraan, de aanleg van tijdelijke verhardingen en de tijdelijke opslag van materialen en grond in functie van de werf. Indien deze niet zijn verdwenen na de voltooiing van de werken of de ingebruikname ervan, betreft het een bouw misdrijf.

3° Elke muurdoorbraak, bijvoorbeeld voor het maken van een nieuwe deuropening, dient beschouwd te worden als een constructieprobleem. Als niet bouwvergunningsplichtige werken kunnen worden beschouwd : het pleisteren van muren, het vervangen van de ene soort vloerafwerking door een andere, het plaatsen van wanden in gipskartonplaat, het volledig vervangen van een badkamer, enz.

4° Een "uithangbord" dient te worden onderscheiden van de reclame-inrichtingen. Een uithangbord kondigt de ter plaatse uitgevoerde activiteiten aan, bijvoorbeeld de naam en activiteit van een handelszaak of van een vrij beroep.

9° Houten vlechtwerkafsluitingen vallen duidelijk niet onder de bepalingen van dit artikel.

Verduidelijking bij artikel 2 - Vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar :

In de vergunning zal het schepencollege steeds duidelijk aantonen dat het een werk van geringe omvang betreft, waarvoor het advies van de gemachtigde ambtenaar niet vereist was. Het zendt ook steeds een afschrift van de vergunning en van het dossier toe aan de gemachtigde ambtenaar, zodat deze zijn schorsingsrecht kan benutten (zie hieromtrent artikel 46 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw).

De aandacht wordt gevestigd op de zinsnede "Voor zover ze in overeenstemming zijn met de voor de plaats geldende bestemmingsvoorschriften...". Er dient bijgevolg rekening te worden gehouden met de voor het terrein geldende stedenbouwkundige voorschriften, in het bijzonder met het gewestplan.

2° Hier zijn alle werken bedoeld die geen wijziging van het volume van het bouwwerk met zich meebrengen : "binnen een vergund gebouw".

3° Met architectonisch karakter wordt het algemeen aspect van een gebouw bedoeld. Zo kan een gebouw bijvoorbeeld opvallen door zijn gesloten karakter, of door het regelmatige ritme van de raamverdeling. Indien hieraan fundamenteel gewijzigd wordt dient het voorafgaand advies van de gemachtigde ambtenaar te worden ingewonnen.

4° Een belangrijk deel van de in het woongebied gelegen verbouwingen wordt vrijgesteld van het advies van de gemachtigde ambtenaar. Dit is een duidelijke versoepeling ten opzichte van het vorige besluit.

a) De 20 %-regel dient cumulatief te worden toegepast. Zo kan het volume tweemaal met 10 % worden uitgebreid, zonder advies van de gemachtigde ambtenaar. Met het "oorspronkelijk volume" wordt bijgevolg bedoeld, het laatste op advies van de gemachtigde ambtenaar (of in beroep door de Bestendige Deputatie of de Minister) vergunde volume.

10° De bepaling "voor zover esthetisch verantwoord" is ingevoerd om aan de gemachtigde ambtenaar de mogelijkheid te bieden de vergunning te schorsen, indien de gemeenten zouden nalaten om in dit verband de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen.

Brussel, 16 juli 1996.

De minister-president van de Vlaamse regering,
L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,
E. BALDEWIJNS

16 JULI 1996. — Besluit van de Vlaamse regering houdende wijziging van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar

De Vlaamse regering,

Gelet op de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, inzonderheid op artikel 44, § 2, tweede lid en op artikel 45, § 1, tweede lid, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970;

Gelet op het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 25 april 1973 en 16 december 1981 en het besluit van de Vlaamse regering van 16 maart 1983;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Artikel 2 van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar, gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 april 1973, wordt vervangen door wat volgt : "Art. 2. Geen bouwvergunning is vereist voor de volgende werken en handelingen :

1° de tijdelijke infrastructuurwerken van een bouwterrein gedurende de duur van de werkzaamheden, met inbegrip van bouwketen, voor zover deze gelegen zijn in de gebieden van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, niet zijnde de groengebieden, waaronder kunnen worden onderscheiden de natuurgebieden, de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of de natuurreservaten, de overstromingsgebieden, de bosgebieden met ecologische waarde, de bufferzones zoals bepaald in artikel 14.4.5. van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, de valleigebieden en de agrarische gebieden met ecologisch belang;

2° de plaatsing van sanitaire, elektrische, verwarmings-, isolerings-, of verluchttingsinstallaties binnen een gebouw, voor zover ze noch de wijziging van het gebruik of van de bestemming of - wanneer het een woongebouw betreft - de wijziging van het aantal woonegelegenheden met zich meebrengt. Wonen, kantoorfunctie, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht worden als van elkaar onderscheiden wijzen van gebruik of bestemming aanzien;

3° de inrichtingswerkzaamheden binnen een gebouw of de werkzaamheden voor de geschiktmaking van lokalen voor zover ze noch de oplossing van een constructieprobleem, noch de wijziging van het gebruik of van de bestemming of van het architectonisch karakter van het gebouw, of - wanneer het een woongebouw betreft - de wijziging van het aantal woonegelegenheden met zich meebrengen. Wonen, kantoorfunctie, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht worden als van elkaar onderscheiden wijzen van gebruik of bestemming aanzien;

4° de bevestiging aan een vergund gebouw van maximum één niet verlicht of niet lichtgevend uithangbord dat niet groter dan 0,25 vierkante meter is;

5° de aanleg van tuinpaden in de achtertuinstrook en van terrassen bij vergunde woongebouwen, voor zover ze niet gelegen zijn in de voortuinstrook, minimum 2 meter van de zijdelingse en achterste perceelsgrenzen verwijderd blijven en in totaal niet groter zijn dan 30 vierkante meter en voor zover deze verhardingen worden aangelegd op de hoogte van het natuurlijke maaiveld;

6° de plaatsing van een ondergronds regenwaterreservoir of ondergrondse stookolietank voor huishoudelijk gebruik bij een vergunde woning, voor zover deze minimum 2 meter van de zijdelingse en achterste perceelsgrenzen verwijderd blijven;

7° de plaatsing van een brievenbus met een maximumhoogte van 1,60 meter en een maximumbreedte en diepte van 0,50 meter;

8° de volledige afbraak van vrijstaande bouwwerken of constructies, voor zover het geen beschermd of op een ontwerp van lijst opgenomen voor bescherming vatbaar monument of geen goed gelegen binnen een beschermd of op een ontwerp van lijst opgenomen voor bescherming vatbaar stads- of dorpsgezicht betreft, en voor zover :

a) de grondoppervlakte minder dan 30 vierkante meter bedraagt;

b) zij niet zichtbaar zijn vanaf het openbaar domein;

9° de plaatsing van afsluitingen met een maximumhoogte van 2 meter, die bestaan uit betonnen of metalen palen en draad of draadgaas, uit één betonplaat met een maximumhoogte van 30 centimeter en draad of draadgaas, opgericht ter afsluiting van een goed;

10° de plaatsing van plastic tunnels met een maximumhoogte van 2 meter, voor zover ze dienen voor de teelt van landbouwgewassen en na de oogst worden verwijderd, en voor zover ze liggen in een agrarisch gebied, zoals vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

11° de plaatsing van zaken behorende tot de normale tuinuitrusting, zoals een tuinmuurtje, niet zijnde een afsluitingsmuur, met een maximumhoogte van 1,20 meter, een barbecue, een speeltoestel;

12° de oprichting van bijenstallen of bijenkorven, voor zover deze gelegen zijn in andere gebieden dan de woongebieden, zoals vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen."

Art. 2. Artikel 3 van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar, gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 april 1973, bij koninklijk besluit van 16 december 1981 en bij besluit van de Vlaamse regering van 16 maart 1983, wordt vervangen door wat volgt :

"Art. 3. Voor zover ze in overeenstemming zijn met de voor de plaats geldende bestemmingsvoorschriften is het advies van de gemachtigde ambtenaar niet vereist voor de volgende werken en handelingen :

1° de handelingen en werkzaamheden van geringe omvang waarvoor de gemeentelijke bouwverordening een bouwvergunning voorschrijft terwijl de wet zo'n vergunning niet eist;

2° de verbouwwerkzaamheden binnen een vergund gebouw of de werkzaamheden voor de geschiktmaking van lokalen voor zover ze noch de wijziging van het gebruik of van de bestemming of van het architectonisch karakter

van het gebouw of - wanneer het een woongebouw betreft - de wijziging van het aantal woonegelegenheden met zich meebrengen. Wonen, kantoorfunctie, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht worden als van elkaar onderscheiden wijzen van gebruik of bestemming aanzien;

3° de werkzaamheden of handelingen aan de buitenvlakken van een vergund gebouw, zoals :

a) het aanbrengen, wijzigen en dichtmaken van raam- en deuropeningen;

b) het aanbrengen van een gevelsteen;

c) het aanbrengen van dakvlakvensters in het dakvlak;

d) het aanbrengen van een beperkt aantal in omvang beperkte dakuitbouwen, over maximum een tiende van de dakoppervlakte;

voor zover ze noch de wijziging van het gebruik of van de bestemming of van het architectonisch karakter van het gebouw of - wanneer het een woongebouw betreft - de wijziging van het aantal woonegelegenheden met zich meebrengen. Wonen, kantoorfunctie, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht worden als van elkaar onderscheiden wijzen van gebruik of bestemming aanzien;

4° de volgende bouwwerken, gelegen in een woongebied vermeld in de gewestplannen, aangebouwd aan of, in geval van de punten b tot en met e, in de onmiddellijke omgeving van een vergund woongebouw :

a) verbouwingswerkzaamheden aan het woongebouw, voor zover ze noch de wijziging van het gebruik of van de bestemming, noch de wijziging van het aantal woonegelegenheden, noch de wijziging van het architectonisch karakter van het gebouw met zich meebrengen. Een eventuele uitbreiding van het bouwvolume mag maximaal 20 % van het oorspronkelijke volume bedragen. Wonen, kantoorfunctie, landbouw, handel en horeca, industrie en ambacht worden als van elkaar onderscheiden wijzen van gebruik of bestemming aanzien;

b) een hok voor dieren met bijbehorende afrastering, een duiventil, een volière;

c) een tuinhuysje, een bergplaats, een garage;

d) een serre;

e) een veranda of overdekt terras.

De totale oppervlakte van de bijgebouwen, vermeld onder de punten b, c, d en e, is beperkt tot 21 vierkante meter; de kroonlijsthoogte is beperkt tot 2,50 meter; de nokhoogte is beperkt tot 3 meter.

Onder onmiddellijke omgeving dient te worden verstaan de ruimte gelegen binnen een straal van 30 meter van de uiterste grenzen van het woongebouw;

5° de volgende werken en handelingen, gelegen in een woongebied, vermeld in de gewestplannen, in de onmiddellijke omgeving van een vergund woongebouw :

a) een antenne voor zover deze niet hoger dan 4 meter boven het gebouw uitsteekt;

b) een schotelantenne met maximumdiameter van 1,20 meter;

c) verhardingen, opritten, parkeerplaatsen;

d) een siervijver met een maximumoppervlakte van 30 vierkante meter;

e) aanmerkelijke reliëfwijzigingen;

f) een bovengrondse gastank met een maximuminhoud van 2 000 liter;

g) ofwel maximaal één tennisveld ofwel maximaal één zwembad van maximum 150 vierkante meter in de open lucht.

Onder onmiddellijke omgeving dient te worden verstaan de ruimte gelegen binnen een straal van 30 meter van de uiterste grenzen van het woongebouw;

6° de plaatsing van een scheidingsmuur in baksteenmetselwerk met een maximumhoogte van 2,60 meter tussen twee eigendommen;

7° de plaatsing van niet in betonplaten of betonblokken uitgevoerde afsluitingen met een maximumhoogte van 2,60 meter;

8° de plaatsing van sleufsilo's met een totale maximumoppervlakte van 300 vierkante meter en een maximumhoogte van 2 meter, bij een bestaand landbouwbedrijf voor zover deze sleufsilo gelegen is in een agrarisch gebied, zoals vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

9° de plaatsing van een ingegraven watervoorraad of drinkplaats voor vee, met een maximumoppervlakte van 21 vierkante meter, voor zover deze gelegen is in een agrarisch gebied, zoals vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

10° de als bouwwerk beschouwde reclame-inrichtingen, voor zover esthetisch verantwoord en voor zover deze niet gelegen zijn binnen de landelijke gebieden, vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

11° de aanleg van opslagruimten voor minder dan vijf gebruikte voertuigen of minder dan vijf ton schroot, voor zover deze niet gelegen zijn binnen de landelijke gebieden, vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

12° de plaatsing van niet overdekte terrassen aan horecazaken, voor zover deze terrassen niet groter zijn dan 30 vierkante meter;

13° de oprichting van bijenstallen of bijenkorven voor maximaal 10 bijenvolken, voor zover deze gelegen zijn binnen de woongebieden, zoals vermeld in de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen;

14° het slopen of verwijderen van gebouwen, gebouwonderdelen of constructies die vallen onder de overige bepalingen van dit artikel."

Art. 3. De Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 4. Dit besluit treedt in werking op 1 augustus 1996.

Brussel, 16 juli 1996.

De minister-president van de Vlaamse regering,
L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,
E. BALDEWIJNS

TRADUCTION

MINISTÈRE DE LA COMMUNAUTÉ FLAMANDE

F. 96 — 1634

[359001]

16 JUILLET 1996. — Arrêté du Gouvernement flamand modifiant l'arrêté royal du 16 décembre 1971 déterminant les travaux et actes exonérés de l'intervention de l'architecte ou du permis de bâtir ou de l'avis conforme du fonctionnaire délégué

Le Gouvernement flamand,

Vu la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme, notamment l'article 44, § 2, deuxième alinéa et l'article 45, § 1er, deuxième alinéa, modifiés par la loi du 22 décembre 1970;

Vu l'arrêté royal du 16 décembre 1971 déterminant les travaux et actes exonérés de l'intervention de l'architecte ou du permis de bâtir ou de l'avis conforme du fonctionnaire délégué, modifié par les arrêtés royaux des 25 avril 1973 et 16 décembre 1981 et l'arrêté du Gouvernement flamand du 16 mars 1983;

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition du Ministre flamand des Travaux publics, des Transports et de l'Aménagement du Territoire;
Après en avoir délibéré,

Arrête :

Article 1er. L'article 2 de l'arrêté royal du 16 décembre 1971 déterminant les travaux et actes exonérés de l'intervention de l'architecte ou du permis de bâtir ou de l'avis conforme du fonctionnaire délégué, modifié par l'arrêté royal du 25 avril 1973, est remplacé par les dispositions suivantes : « Art. 2. L'obtention d'un permis de bâtir n'est pas requise pour les travaux et actes suivants :

1° les constructions d'infrastructure temporaires d'un terrain à bâtir au cours de la durée des travaux, en ce compris les baraques de chantier pour autant que celles-ci sont situées dans les zones faisant l'objet de projets de plan de secteur et de plans de secteur, à l'exclusion des zones vertes parmi lesquelles on peut distinguer les zones naturelles, les zones naturelles d'intérêt scientifique ou les réserves naturelles, les zones inondables, les zones forestières d'intérêt écologique, les zones d'isolement telles que prévues à l'article 14.4.5 de l'arrêté royal du 28 décembre 1972 relatif à la présentation et à la mise en œuvre des projets de plan et des plans de secteur, les zones vallonneuses et les zones agricoles d'intérêt écologique;

2° l'équipement d'un bâtiment en installations sanitaires, électriques, de chauffage, d'isolement ou de ventilation pour autant qu'il n'implique ni la modification de l'usage ou de l'affectation ou, en cas d'un immeuble d'habitation, la modification du nombre d'habitations. L'habitat, les services à vocation administrative, les activités agricoles, commerciales ou horeca, industrielles ou artisanales sont considérés comme étant des modes d'utilisation ou d'affectation distincts;

3° les travaux d'aménagement intérieur ou les travaux d'aménagement de locaux pour autant qu'ils n'impliquent ni la solution d'un problème de construction ni la modification de l'usage ou de l'affectation ou le caractère architectural du bâtiment ou, en cas d'un immeuble d'habitation, la modification du nombre d'habitations. L'habitat, les services à vocation administrative, les activités agricoles, commerciales ou horeca, industrielles ou artisanales sont considérés comme étant des modes d'utilisation ou d'affectation distincts;

4° la fixation à un bâtiment ayant fait l'objet d'un permis, d'au maximum une enseigne non illuminée ou non lumineuse dont la superficie n'a pas plus de 0,25 mètre carré;

5° l'aménagement de sentiers dans le jardin arrière et de terrasses aux immeubles d'habitation ayant fait l'objet d'un permis, dans la mesure où celles-ci ne sont pas situées dans le jardin avant, sont distantes de 2 mètres des limites parcellaires latérales et postérieures et ne dépassent pas les 30 mètres carrés et pour autant que ces revêtements sont aménagés au niveau du sol naturel;

6° l'installation d'un réservoir d'eau de pluie souterrain ou d'une citerne de mazout souterraine à usage domestique auprès d'une habitation ayant fait l'objet d'un permis, pour autant que ceux-ci se situent au moins à 2 mètres des limites parcellaires latérales et postérieures;

7° l'installation d'une boîte aux lettres ayant une hauteur maximale de 1,60 mètre et une largeur maximale de 0,50 mètre;

8° la démolition complète de bâtiments ou de constructions isolés pour autant qu'il ne s'agit pas d'un monument classé ou figurant sur un projet de liste en vue de sa protection ou d'un bien situé dans un site urbain ou rural classé ou figurant sur un projet de liste en vue de sa protection et dans la mesure où :

a) la superficie du terrain n'excède pas 30 mètres carrés;

b) ils ne sont pas visibles du domaine public;

9° l'érection de clôtures d'une hauteur maximale de 2 mètres constituées de piquets de béton ou de métal et de fils ou de treillis, d'une plaque de béton d'une hauteur maximale de 30 centimètres et de fils ou de treillis, pour clôturer un bien;

10° la pose de tunnels en plastique d'une hauteur maximale de 2 mètres pour autant qu'ils servent aux cultures agricoles et sont enlevés après la récolte et qu'ils se situent dans une zone agricole telle que prévue par les projets de plan de secteur et des plans de secteur;

11° l'installation d'équipements normaux de jardin tels qu'un muret, autre qu'un mur de clôture, d'une hauteur maximale de 1,2 mètre, un barbecue, un engin de jeu;

12° l'installation de ruchers ou de ruches pour autant que ceux-ci sont situés dans des zones autres que les zones d'habitation telles que prévues par les projets de plan de secteur et des plans de secteur. »

Art. 2. L'article 3 de l'arrêté royal du 16 décembre 1971 déterminant les travaux et actes exonérés de l'intervention de l'architecte ou du permis de bâtir ou de l'avis conforme du fonctionnaire délégué, modifié par les arrêtés royaux des 25 avril 1973 et 16 décembre 1981 et l'arrêté du Gouvernement flamand du 16 mars 1983, est remplacé par les dispositions suivantes :

« Art. 3. Dans la mesure où ils sont conformes aux prescriptions en matière d'affectation de l'endroit, l'avis du fonctionnaire délégué n'est pas requis pour les travaux et actes suivants :

1° les actes et travaux de peu d'importance, pour lesquels un règlement communal sur les bâtisses impose un permis de bâtir, alors qu'il n'est pas imposé par la loi;

2° les travaux de transformation intérieure d'un bâtiment ayant fait l'objet d'un permis ou les travaux d'aménagement de locaux, pour autant qu'ils n'impliquent une modification de l'usage ou de l'affectation ou de l'aspect architectural du bâtiment ou — lorsqu'il s'agit d'un immeuble d'habitation — une modification du nombre de logements. L'habitat, les services à vocation administrative, les activités agricoles, commerciales ou horeca, industrielles ou artisanales sont considérés comme étant des modes d'utilisation ou d'affectation distincts;

3° les travaux ou actes aux faces extérieures d'un bâtiment ayant fait l'objet d'un permis, tels que :

- a) l'aménagement, la modification ou le bouchement de baies de portes et de fenêtres;
- b) la mise en œuvre de briques de parement;
- c) l'aménagement de tabatières dans le versant du toit;

d) un nombre restreint de modifications de toiture dont l'ampleur est limitée et couvrant au maximum 10 % de la superficie du toit;

pour autant qu'ils n'impliquent une modification de l'usage ou de l'affectation ou de l'aspect architectural du bâtiment ou — lorsqu'il s'agit d'un immeuble d'habitation — une modification du nombre de logements. L'habitat, les services à vocation administrative, les activités agricoles, commerciales ou horeca, industrielles ou artisanales sont considérés comme étant des modes d'utilisation ou d'affectation distincts;

4° les constructions suivantes situées dans une zone résidentielle figurant au plan de secteur, accolées à un bâtiment ayant fait l'objet d'un permis ou, pour les points b à e inclus, érigées aux abords immédiats de celui-ci :

a) les travaux de transformation d'un immeuble d'habitation, pour autant qu'ils n'impliquent une modification de l'usage ou de l'affectation ou du nombre de logements ou de l'aspect architectural du bâtiment. L'extension éventuelle du volume de construction peut s'élever tout au plus à 20 % du volume initial. L'habitat, les services à vocation administrative, les activités agricoles, commerciales ou horeca, industrielles ou artisanales sont considérés comme étant des modes d'utilisation ou d'affectation distincts;

- b) une cage d'animaux, y compris la clôture, un colombier, une volière;
- c) un abri de jardin, une remise, un garage;
- d) une serre;
- e) une véranda ou une terrasse couverte.

La superficie totale des annexes visées aux points b, c, d et e est limitée à 21 mètres carrés; l'hauteur de la corniche est limitée à 2,50 mètres; l'hauteur de faite ne peut être supérieure à 3 mètres.

Par abords immédiats, il faut entendre l'espace situé dans un rayon de 30 mètres des limites extérieures de l'immeuble d'habitation;

5° les travaux et actes suivants, effectués aux abords immédiats d'un bâtiment ayant fait l'objet d'un permis, dans une zone résidentielle figurant au plan de secteur :

- a) une antenne dans la mesure où elle ne s'élève pas plus de 4 mètres au-dessus de l'immeuble;
- b) une antenne parabolique dont le diamètre n'est supérieur à 1,20 mètre;
- c) les revêtements de chaussée, les accès carrossables, les aires de stationnement;
- d) un étang d'agrément d'une superficie maximum de 30 mètres carrés;
- e) des modifications importantes du relief;
- f) un réservoir de gaz en surface dont le contenu maximum est de 2 000 litres;
- g) soit un seul court de tennis, soit une seule piscine à ciel ouvert de 150 mètres carrés au maximum.

Par abords immédiats, il faut entendre l'espace situé dans un rayon de 30 mètres des limites extérieures de l'immeuble d'habitation;

6° l'érection d'un mur de séparation en maçonnerie de briques d'une hauteur maximale de 2,60 mètres, entre deux propriétés;

7° l'érection de clôtures d'une hauteur maximale de 2,60 mètres, non constituées de plaques ou de blocs de béton;

8° la construction de silos-couloirs d'une superficie maximale de 300 mètres carrés et d'une hauteur maximale de 2 mètres, sur les terrains d'une entreprise agricole existante, dans la mesure où le silo-couloir est situé dans une zone agricole figurant au projet de plan de secteur ou au plan de secteur;

9° l'aménagement d'un réservoir d'eau enfoui ou d'un abreuvoir d'une superficie maximale de 21 mètres carrés, dans la mesure où il est situé dans une zone agricole figurant au projet de plan de secteur ou au plan de secteur;

10° les dispositifs de publicité considérés comme étant des constructions, dans la mesure où ils répondent aux exigences d'esthétique et ne sont pas situés dans une zone rurale figurant au projet de plan de secteur ou au plan de secteur;

11° l'établissement de dépôts de moins de cinq véhicules usagés voitures ou de moins de cinq tonnes de mitraille, dans la mesure où ils ne sont pas situés dans une zone rurale figurant au projet de plan de secteur ou au plan de secteur;

12° l'aménagement de terrasses couvertes d'établissements horeca, dans la mesure où leur superficie n'est pas supérieure à 30 mètres carrés;

13° l'installation de ruchers ou de ruches pour au maximum 10 colonies d'abeilles, dans la mesure où ils sont situés dans une zone résidentielle figurant au projet de plan de secteur ou au plan de secteur;

14° la démolition ou l'élimination de bâtiments, parties de bâtiments ou constructions auxquelles s'appliquent les autres dispositions du présent article. ».

Art. 3. Le Ministre flamand qui a l'aménagement du territoire dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 4. Le présent arrêté entre en vigueur le 1er août 1996.

Bruxelles, le 16 juillet 1996

Le Ministre-président du Gouvernement flamand,
L. VAN DEN BRANDE

Le Ministre flamand des Travaux publics, des Transports et de l'Aménagement du Territoire,
E. BALDEWIJNS